

به نظر شما، آیا کسی که ما انسان‌ها را آفریده، برای زندگی سعادت‌مندانه ما نیز دفترچه راهنما فرستاده است؟

امام رضا علیه‌السلام می‌فرماید :

خداوند حکیم هر چیزی را که برای سلامتی مردم زیان‌آور باشد و موجب هلاکت و نابودی آنان شود، حرام کرده و آنچه را برای سلامتی آنها مفید باشد، حلال کرده است.^{۱*}

یکی از مواردی که خداوند ما را به اجتناب و دوری از آنها دستور داده، نجاسات است. رعایت طهارت و دوری از نجاسات نه تنها موجب سلامتی جسم و روح ما می‌شود، بلکه مقدمه و شرط قبولی برخی عبادات نیز هست.

آشنایی با احکام نجاسات

در اینجا با چهار مورد از نجاسات آشنا می‌شویم :

۱- خون : خون در بدن انسان مایع ارزشمندی است که بدون آن، زندگی غیر ممکن است. اما خون بعد از خارج شدن از بدن نجس می‌شود و باید از تماس با آن خودداری کرد و برای نماز حتماً پاک شود. علاوه بر خون انسان، خون حیواناتی که خون جهنده^۲ دارند نیز نجس است.

۲ و ۳- ادرار و مدفوع : مواد زائد و سمی بدن که خطرناک و بیماری‌زا هستند، به صورت ادرار و مدفوع از بدن خارج می‌شوند. این مواد به علت آلوده بودن نجس هستند و تماس با آن، انسان را در معرض بیماری‌های مختلف قرار می‌دهد. به همین دلیل باید محل دفع ادرار و مدفوع را با آب شست‌وشو داد. این کار علاوه بر اینکه برای سلامتی ضروری است، برای به جا آوردن نماز، واجب است.

خوب است بدانیم، ادرار و مدفوع حیوانات حرام‌گوشتی که خون جهنده دارند، مانند گربه و موش نیز نجس است؛ اما ادرار و مدفوع حیوانات حلال‌گوشت، مانند گاو و گوسفند نجس نیستند.

۴- سگ : تمام اجزای بدن سگ (مو، ناخن، پوست و استخوان) و رطوبت‌های آن نجس است. از سگ می‌توان برای نگهداری و یا شکار استفاده کرد، ولی باید محل نگهداری آن، دور از محل زندگی انسان باشد.

شخصی از امام صادق علیه‌السلام پرسید : آیا می‌توانم برای شکار از سگ استفاده کنم؟

امام فرمود :

بله، اما هرگز نباید آن را به داخل خانه‌ات^۳ ببری.

مطهرات

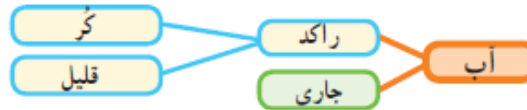
در اینجا با دو مورد از مطهرات که نجاسات را پاک می‌کنند، آشنا می‌شویم :

۱- آب

یکی از نعمت‌های ارزشمند خداوند به انسان، آب است. آب سرچشمه زندگانی است و بدون آن هیچ موجود زنده‌ای باقی نمی‌ماند. خداوند آب را طوری آفریده است که هم پاک است و هم پاک‌کننده است.

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۱ از آسمان، آبی پاک و پاک‌کننده فرود آوردیم.

آب یا راکد است یا جاری و آب راکد نیز یا کُر است یا قلیل.

آب جاری آبی است که از زمین می‌جوشد و جریان دارد؛ مانند آب چشمه، قنات و رودخانه. آب باران نیز حکم آب جاری را دارد.

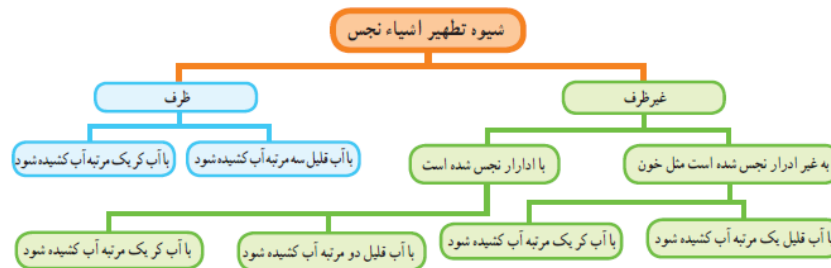
اگر مقدار آب حداقل ۳۸۴ لیتر باشد، به آن آب کُر گفته می‌شود، همانند آب منبع، حوض و استخر که به این مقدار برسد. آب لوله‌کشی ساختمان‌ها، حکم آب کُر را دارد؛ زیرا به منبع آب شهر یا روستا متصل است که مقدار آن بیش از آب کُر است.

آب جاری و کر در برخورد با نجاست، نجس نمی‌شود. مگر اینکه به وسیله نجاست، رنگ یا بویش تغییری کند؛ مثلاً رنگ خون را به خود بگیرد.

اگر مقدار آب از ۳۸۴ لیتر کمتر باشد، به آن آب قلیل گفته می‌شود، مانند آب لیوان، پارچ و آفتابه. آب قلیل اگر با چیز نجس برخورد کند، نجس می‌شود؛ گرچه نجاست اندک باشد، مثل آنکه ذره‌ای خون در سطل آب بریزد.

شیوه تطهیر با آب

برای پاک شدن چیزهایی که نجس شده‌اند، ابتدا باید نجاست را برطرف کنیم، سپس آن را زیر شیر آب بگیریم یا در آب جاری فرو ببریم، به طوری که آب به تمام جاهای نجس شده برسد. نمودار زیر شیوه تطهیر اشیاء نجس با آب قلیل و کر را نشان داده است:

طرفی را که سگ لیسیده یا از آن آب خورده است، باید ابتدا خاک مال کرد، سپس آن را دو بار نشست تا پاک شود. این طرف بدون خاک مال کردن پاک نمی‌شود.

۲- زمین

هرگاه کف پا یا کف کفش هنگام راه رفتن نجس شود، اگر راه رفتن را به مقداری ادامه دهیم که آلودگی‌ها برطرف شود، پاک می‌شود؛ بنابراین زمین یکی از مطهرات است که کف پا و یا ته کفشی را که به واسطه راه رفتن نجس شده باشد، پاک می‌کند؛ البته با چهار شرط:

اول: خود زمین پاک باشد، دوم: زمین خشک باشد، سوم: عین نجاست، با راه رفتن روی زمین کاملاً برطرف شود، چهارم: زمین سبزه زار، موکت یا فرش نباشد.